

פרשת ויקהל

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' (לה, ב)

ברש"י: הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן, לומר, שאינו דוחה את השבת.

משה רבנו הקהיל את העם וצוה אותם על השבת, לפני שצוה אותם על המשכן, כדי ללמד שאין מלאכת המשכן דוחה את השבת. מכאן לומדים אנו גם ענין ל"ט מלאכות שבת, שנאסרו במשכן.

שואל על כך רבי יהודה ליב מפלנאי (מתלמידי הבעש"ט), ומובאים הדברים ב"שני המאורות": מנין לנו שהצווי על שבת היה כדי ללמד על המשכן? כידוע, יש לדרוש הלכות חג בחג, כלומר לדרוש בכל חג במצוות ובדינים הקשורים אליו. אף בשבת יש ללמוד וללמד את הצבור הלכות שבת. אולי היה מעמד ההקהל בשבת, ומשום כך דרש משה רבנו בהלכות שבת, ולא כדי להזהיר על המשכן?

ויש ליישב, שהנה, בפסוק הקודם אומר רש"י, כי משה הקהיל את העם למחרת יום הכפורים. ואם נאמר שהיה זה יום השבת, אם כן יוצא שיום הכפורים חל בערב שבת, וזה לא יתכן, שכן לעולם לא יצא יום הכפורים בערב שבת. שהרי ישנו כלל "לא אד"ו ראש" (שו"ע או"ח סי' תכ"ח ס"א), הוי אומר, שבית דין הממונה על קביעת החדשים, צריך למנוע את האפשרות שראש השנה יצא בימים א' ד' ו'. מדוע? מפני שרצו להרחיק את יום הכפורים משבת כך שיום הכפורים לא יחול לא בערב שבת ולא ביום ראשון (כדי שלא יהיה מחסור בירקות טריים, וכדי שלא יהיה מצב שיומיים רצופים יהיו מנועים מלקבור מתים), ולכן לא יקבעו את ראש השנה ליום ד', כי אז יצא יום הכפורים בערב שבת, וגם לא יקבעוהו ליום ו', כדי שיום הכפורים לא יצא ביום ראשון.

היוצא מן הדברים, שמשה רבנו לא הקהיל את ישראל ביום השבת, ובודאי שזאת לא הסיבה לכך שהקדים לצוות על זהירות מחלול שבת לפני שצוה על בניית המשכן. אם כן מוכרחים לומר, שבא ללמד שמלאכת המשכן אינה דוחה שבת.

מקור: הרב שלמה לוונשטיין שליט"א